

Maja Pandžić

Sveučilište u Zadru
pandzic.maja@gmail.com

UDK: 811.161.1'243:37.091.33
811.161.1'243:37.091.33

Stručni
Primljeno: 30. 4. 2019.
Prihvaćeno za tisak: 9. 5. 2019.

MALI KOMAD RAJA – PRIPREMA SCENARIJA I SNIMANJE FILMA KAO METODA POUČAVANJA RUSKOG JEZIKA

Članak, prikazujući proces pripremanja scenarija i snimanja kratkometražnog filma na ruskom jeziku tijekom kojega studenti usvajaju novi vokabular i fraze, pruža primjer višeslojne metode poučavanja ruskog jezika, koja u svojim temeljima ima takozvane intenzivne metode (metodu aktivacije i emocionalno-smislenu metodu) i nekoliko različitih pristupa (pristup usmjeren na ličnost studenta, pristup aktivnosti, komunikacijsko-kognitivni pristup i sociokulturni pristup). Rad izlaže iskustvo stečeno pri njezinoj implementaciji, nudi savjete i navodi konkretan scenarij – *Mali komad raja* – nastao u okvirima nastave. Točnije, ističe elemente koje nastavnik kao scenarist i redatelj treba uzeti u obzir pri pisanju scenarija, kao što su veličina grupe, unošenje specifičnog vokabulara i fraza u tekst, bliskost teme grupi koja dovodi do intenzivnijeg angažmana i posljedičnog efikasnijeg usvajanja jezičnog korpusa. Također se navode dobrobiti ovog pristupa poput lakšeg usvajanja jezičnog materijala, njege kreativnih sposobnosti, razvoja osjećaja za grupni rad i nastavničkih kompetencija.

Ključne riječi: *Pisanje scenarija, snimanje filma, intenzivne metode u učenju i poučavanju ruskog kao stranog jezika, razvoj nastavničkih kompetencija*

Uvod

Cilj je ovoga rada ponuditi primjer implementacije višeslojne metode poučavanja ruskog jezika, a koja je usmjerena na usvajanje vokabulara i fraza tijekom pripreme filmskog scenarija i snimanja kratkometražnog filma, pri čemu se njeguju kreativne sposobnosti polaznika, razvija osjećaj za grupni rad i nastavničke kompetencije. Ovdje će se iznijeti konkretan primjer scenarija nastalog u sklopu kolegija *Filmska radionica u nastavi ruskog jezika* na Odjelu za rusistiku Sveučilišta u Zadru. Riječ je o scenariju *Mali komad raja* napisanom u akademskoj godini 2018./2019. za sedam studentica navedenog kolegija. Pri pisanju bilo je potrebno u obzir uzeti, uz broj polaznika, i nekolicinu drugih oblikovnih elemenata, kao što su implementacija određenog vokabulara, zanimljivost i bliskost teme filmskoj grupi, otvorenost teksta za mogućnost

da ga sudionice nadopune, ali i ograničavajuće faktore koji se tiču duljine scenarija, prostora radnje, tehničkih mogućnosti, novčanih sredstava i glumačkih sposobnosti o kojima će dalje biti riječ.

Metodologija i pregled dosadašnjih istraživanja

Sustav se metoda poučavanja stranih jezika tijekom povijesti razvijao ovisno o utjecaju drugih znanosti, poput lingvistike, psihologije, pedagogije, sociologije (Novogradec 2017: 241). Tako je metoda rasprostranjena krajem 19. i početkom 20. stoljeća, a koja se često navodi kao prva, bila gramatičko-prijevodna i podrazumijevala je usvajanje jezika „učenjem izoliranih riječi i pravila, prevođenjem književnih tekstova i njihovim razumijevanjem posredstvom materinskog jezika“ (isto). Drugim riječima, bio je to pasivan oblik učenja stranog jezika. Metoda koja leži u srži ovog rada drukčijeg je – aktivnog – tipa i ima svoje korijene u sugestopediji (primijeni sugestologije u pedagogiji) koju 70-ih godina 20. stoljeća razvija bugarski psiholog Georgi Lozanov (vidi Lozanov 2005). Vanjska informacija na ličnost može djelovati na svjesnoj i nesvjesnoj razini, pri čemu se nesvjesna razina promatra kao izvor rezervnih psihičkih mogućnosti, stoga je cilj sugestopedije: „aktivirati te izvore, povećati intelektualne aktivnosti, razviti pozitivne emocije koje smanjuju osjećaj napetosti i potiču motivaciju za učenjem“ (Šćukin 2006: 207). Sugestopedija je u Rusiji, tvrdi Šćukin, utjecala na razvoj drugih takozvanih „intenzivnih metoda“, čija je zadaća bila razvijanje komunikacijskih kompetencija u vrlo kratkom roku. Učenje/poučavanje jezika tijekom pripreme scenarija i snimanja filma, koji čine osnovu ovog rada, počiva na dvije takve „intenzivne metode“: metodi aktivacije koju je razradila G. A. Kitajgorodskaja, stavljajući naglasak na ličnosti učenika, njihov stvaralački i intelektualni potencijal i ulogu u društvu (vidi Kitajgorodskaja 1986), te emocionalno-smislenoj metodi kakvu je razvio Šehter, ističući komunikacijske zadatke i igre p ulogama kao važne elemente koji pridonose svladavanju jezika (vidi Šehter 2005). Navedene metode usmjeravaju nastavu na potrebe učenika, čineći ih aktivnim govornicima umjesto pasivnih slušača, a to je smjer kojim se kreće i suvremena nastava u Rusiji. Kako I. J. Šćemeleva i dr. tvrde, nastava stranih jezika usmjerena je na kompleksnu realizaciju raznih pristupa poučavanja: pristupa usmjerenog na osobnost učenika, pristupa aktivnosti, komunikacijsko-kognitivnog pristupa i sociokulturnog pristupa (Šćemeleva i dr. 2009: 9). Prvi podrazumijeva novu ulogu nastavnika kao nekog tko je odgovoran za stvaranje pogodnih uvjeta za razvoj individualnih sposobnosti učenika. Dakle, riječ je o obogaćivanju subjektivnog iskustva učenika (isto: 11). Drugi pristup usmjeren je na razvoj ličnosti prema određenom cilju, to jest na

stjecanje specifičnih vještina i navika, a manifestira se kao spremnost pojedinca na određene aktivnosti, koje uključuju ne samo obrazovne i kognitivne nego evaluacijske, profesionalne i one društveno važne (isto: 13). Interakcija, odnosno zajedničke aktivnosti i komunikacija sudionika obrazovnog procesa također je dio takvih aktivnosti. Drugi se pristup, kako je vidljivo iz definicije, prepliće s trećim – komunikacijsko-kognitivnim – koji naglašava stjecanje jezičnih vještina i navika putem iskustvenog učenja. Sociokulturni pristup pak podrazumijeva usvajanje stranog jezika u tijesnoj vezi s proučavanjem kulture jezika koji se uči (isto: 14). Učenje/poučavanje ruskog jezika tijekom pripreme scenarija i snimanja kratkometražnog filma u sebi sadrži sve navedene metode/pristupe.

Mali komad raja – priprema scenarija i snimanje filma kao metoda poučavanja ruskog jezika

Studentice su u nastavnom procesu interdisciplinarnе *Filmske radionice u nastavi ruskog jezika* sudjelovale kao glumice, što je prije svega podrazumijevalo usvajanje dijaloga na ruskom jeziku, a zatim i pronalaženje odgovarajućih gesta, pokreta i ekspresija u dogovoru sa scenaristicom/redateljicom kako bi što kvalitetnije utjelovile svojeg lika. Drugim riječima, usvajanje jezika ostvarivalo se ne samo na verbalnoj nego paraverbalnoj (intonacija, naglasak, pauza) i neverbalnoj (tjelesni govor, proksemika) razini, a takva kombinacija omogućuje lakše pamćenje novih riječi i fraza, pa čak i onih najtežih (Gregersen 2007; Sambanis 2013; Schiffler 2012; Dubrac 2013). Primjerice, isticanje određene riječi u frazi, spajanje te fraze sa specifičnom gestom, i to na određenoj udaljenosti od sugovornika, prije će se zadržati u svijesti negoli definicije pojedinačnih riječi koje student uči čitajući. U ovom su slučaju riječi i fraze stavljene u kontekst dijaloga, odnosno u konkretnu govornu situaciju, ali i širi kontekst čitavog scenarija. Prema tome, usvajanje novog vokabulara i fraza, pa čak i onih najkompleksnijih, olakšano je. Valja napomenuti da se naglasci u ruskom jeziku nalaze na drukčijem mjestu negoli u hrvatskome, što obično stvara problem onima koji ga uče jer zahtijeva posebnu razinu pozornosti. Međutim, u ovakvom se kontekstu konkretne govorne situacije pravilna intonacija lakše usvaja. Nadalje, fizički i emocionalni angažman na kakvom se temelje dramske aktivnosti potiče bolje pamćenje jezičnih struktura i vokabulara kako su pokazala istraživanja O'Gare (2008) te Kaoa i O'Neill (1998). Ako osoba predano stvara svojega lika, pronalazi za njega specifičan stav i način govora, ona će se i emocionalno uključiti u proces. Reeve naglašava da takav angažman, koji uključuje „pozitivne emocije, aktivaciju kognitivnih sposobnosti, osobni glas, funkcionira kao pokretač

učenja i razvoja“ (Reeve 2006: 658), a da je dramska umjetnost „djelotvoran medij za razvoj dekodiranja, vokabulara, te sintaktičkog, diskurzivnog i metakognitivnog znanja“ potvrđuje i McMaster (1998: 78).

Usvajanje cjelokupnog jezičnog materijala, odnosno vokabulara i fraza raspoređenih i utkanih unutar scenarija osigurano je na nekoliko razina. Da bi uspješno odglumile svoju ulogu, studentice su najprije trebale utvrditi kakav karakter u odnosu na druge utjelovljuje njihov lik, a to je pak od njih zahtijevalo da detaljno prouče čitav scenarij. K tomu, dobile su zadatak da tijekom glumačkih vježbi (ali i snimanja) paze na pravilnost naglasaka riječi koje izgovaraju druge studentice. Sudjelovanjem u glumačkim vježbama, probama i snimanju filma tijekom kojih su se kadrovi zbog pogrešaka ponavljali i do sedam puta, studentice su uz svoje replike čak i nesvjesno usvajale tuđe, ponajprije onih likova s kojima je njihov lik bio u interakciji. Slušanje replika svojih kolegica, njihovih specifičnih intonacija te promatranje njihovih gesti i ekspresija kod nekih su rezultirali mogućnošću da ne samo točno reproduciraju repliku nego i rabe jednak ton. Usvajanje i utvrđivanje jezičnog korpusa odvijalo se u etapama pretprodukcije (priprema scenarija, vježbe), produkcije (snimanje filma) i postprodukcije. Naime, montaža podrazumijeva pregledavanje snimljenog materijala i po nekoliko puta, a zatim njegovu obradu, uređivanje redoslijeda, dodavanje glazbene pozadine, pa i titlova na hrvatskom jeziku, što znači da su studentice uz njega provele dovoljno vremena da utvrde naučeno.

Budući da scenarij piše sam nastavnik, on ga može oblikovati prema određenim zadaćama, odnosno u njega utkati specifični vokabular, primjerice vokabular kakve profesionalne sredine ili pak vokabular svakodnevice. Osim toga, može definirati mjesto njegove radnje (npr. sveučilište, dom, sportsko igralište), temu (npr. politika, kulinarstvo). Scenarij *Mali komad raja* nosi temu studentske potrage za stanom, a temeljen je na vokabularu svakodnevice, koji je povezan sa sferom kućanstva (obiteljski odnosi, raspored prostorija, kućanski predmeti, vrste režija, pa i vrste jela) i studentskim životom. Budući da je riječ o razgovornom ruskom jeziku, odnosno kolokvijalnom stilu, svakako je dobro da se scenarij jezično doradi u suradnji s izvornim govornicima. *Mali komad raja* pregledala je i obogatila izrazima izvorna govornica ruskog jezika i viša lektorica Odjela za rusistiku Sveučilišta u Zadru, dr. sc. Eugeniya Čuto.

Nastavnik bi pri pisanju scenarija trebao voditi računa o tome da je tema barem u određenoj mjeri bliska studentima, to jest da je povezana s nekim aspektom njihova života ili se dotiče problema društva kojega su oni dio. Odabirom takve teme osiguravamo veći stupanj njihova angažmana, a time i usredotočenost na usvajanje materijala, te njihovo lakše poistovjećivanje s likovima. Naime, glumci stvaraju po analogiji, to jest u oživljavanju svojeg lika prisjećaju se sličnih doživljenih situacija/osjećaja iz vlastitog života, a

zatim ih pokušavaju rekreirati (vidi Galić 1956). Ako je suditi prema vlastitom iskustvu, dalo bi se zaključiti da je angažman studenata još intenzivniji ako im se pruži mogućnost da sudjeluju u odabiru teme scenarija tijekom razgovora s nastavnikom, pri čemu se zajedničkim naporima izdvaja kakav društveni problem ili definira aspekt (studentskog) života koji bi htjeli prikazati na ekranu. Oni će tako naposljetku prema scenariju razviti osjećaj osobnog projekta, a nastavnik će dobiti priliku da bolje upozna radnu skupinu, što može iskoristiti kasnije u osmišljavanju likova i raspodjeli uloga.

Sudjelovanje grupe u odabiru žanra budućeg filmskog uratka također razvija njezinu povezanost s projektom. Neke će grupe preferirati detektivski žanr, druge žanr strave i užasa ili komediju. Prema dosadašnjim odabirima (u prijašnjih osam godina), dalo bi se zaključiti da prednjači komedija, što zapravo nimalo ne iznenađuje. Naime, komedija suptilno stvara pozitivnu energiju unutar grupe kroz smijeh i komične situacije, dopušta određena odstupanja i veću dozu improvizacije u okviru glume te pruža mogućnost kroz ironiju kritički obraditi kakav društveni problem. Navedeni scenarij primjer je komedije koja na ironičan način obrađuje probleme suvremenog hrvatskog društva (iako na ruskom jeziku): nedostatak studentskog smještaja, loše stanje i opremljenost stanova za previsoku najamninu, potreba najmodavca za stalnim kontroliranjem najmoprimalca, gramzivost i sebičnost vlasnika koji je spreman žrtvovati obiteljske odnose zbog zarade, točnije deložirati vlastite roditelje i sl.

Još jedan dobar način kako studentima približiti scenarij, potaknuti njihov angažman i povećati efikasnost usvajanja teksta na stranom (ruskom) jeziku jest njihovo uključivanje u sam proces pisanja scenarija. Može im se, primjerice, dati zadatak da u parovima razrade dijaloge svojih budućih likova ili pak grupno napišu nekoliko stranica scenarija. Scenu u kuhinji scenarija *Mali komad raja* napisale su studentice *Filmske radionice u nastavi ruskog jezika* akademske godine 2018./2019. Takvi zadatci potiču njihovu kreativnost, razvijaju sposobnost za timski rad i pridonose povezanosti unutar grupe.

Iako je visoko razvijena kreativnost odlična predispozicija za uspješnost scenarija, ona nije ključna. „Pisati scenarij može naučiti svatko“, tvrdi Kallay, „Jer ako se film smatra umjetnošću, scenaristika je prije svega zanat. Zanat koji zahtjeva umijeće temeljeno na principima i pravilima [...]“, a koji se može savladati ako se u njihovo učenje uloži dovoljno truda (Kallay 2016: 9). Drugim riječima, potrebno je grupu poučiti osnovnim pravilima pisanja scenarija u skladu s vrstom i težinom zadataka koji će im se zadati. Primjerice, ako je riječ isključivo o pisanju dijaloga, upoznajte ih se s elementima kao što su suptilno iznošenje ekspozicije u dijalogu, jedinstveni obrasci govora, upotreba profesionalnog žargona, podtekst, upozorava ih se na redundantnost dijelova govora i sl. (vidi Kallay 2016).

Budući da je pisanje dužeg scenarija proces koji traje, a da je vrijeme za primarni cilj usvajanja jezika, odnosno za pripremu, uvježbavanje teksta i snimanje filma ograničeno satnicom, ipak bi oblikovanje i pisanje scenarija u velikom postotku trebao izvršiti sam nastavnik. Iako ne treba isključiti mogućnost da razredna grupa koja je izuzetno kreativna i učinkovita većinu teksta napiše sama.

Pri pisanju scenarija, uz navedene elemente, kao što su razvoj vokabulara i približavanje teme grupi sudionika u svrhu poticanja njihova angažmana i sl., na umu trebamo imati i nekolicinu ograničavajućih faktora koji uvjetuju snimanje filma i time silno mogu utjecati na ishodišni oblik scenarija. Prije svega, treba voditi računa o prostoru radnje, duljini scenarija i vremenu snimanja, o tehničkim mogućnostima, novčanim sredstvima te glumačkim sposobnostima. Mjesto radnje u scenariju *Mali komad raja* namjerno je ograničeno na nekoliko prostorija u stanu obitelji Muhin jer je pronalaženje novih lokacija za snimanje filma izvan sveučilišne zgrade problem, posebice jer grupa ne raspolaže novčanim sredstvima. Za snimanje je bilo predviđeno petnaest sati, pa je i broj stranica scenarija sveden na dvadesetak. Uobičajeno je da stranica scenarija iznosi jednu minutu filma, ali u amaterskim uvjetima za jednu minutu filma bilo je potrebno nešto manje od sat vremena snimanja. Pritom je trebalo voditi računa i o trajanju baterije kamere kojom se snimalo. Tehničke (ne)mogućnosti također mogu biti vrlo ograničavajuće bilo da govorimo o nedostatku rasvjetnih tijela bilo o nedostatku snimača zvuka, mikrofona i sl. Primjerice, ako je jedini mikروفon koji grupa posjeduje onaj integriran u kameru, pazit će se da je sama kamera tijekom snimanja pozicionirana bliže glumcima/likovima, što pak podrazumijeva korištenje krupnog plana, plana blizu ili srednjeg plana, ali ne i polutotala ili totala ako će oni uključivati dijaloge. Na umu treba imati i da je primarni cilj scenarija učenje jezika, odnosno da razvoj glumačkih sposobnosti nije u prvom planu, pa ćemo pri pisanju scenarija izbjegavati ozbiljne dramatične situacije.

Naposljetku, bitno je istaknuti da ovakav pristup poučavanju ruskoga kao stranog jezika ima još jednu vrlo bitnu dobru stranu, a to je činjenica da prolazeći pretprodukcijском, produkcijском i postprodukcijском fazom nastanka filma sudionici dobivaju znanje da kao budući nastavnici organiziraju sličan postupak u vlastitom razredu. Drugim riječima, studenti stječu nastavničke kompetencije. Pritom u obzir treba uzeti i činjenicu da se ovakvim pristupom učenja jezika koji se temelji na timskom radu potiče osjećaj odgovornosti i naglašava važnost pozitivne atmosfere u razredu. Možda se neće svi budući nastavnici odlučiti na pisanje vlastitog scenarija, ali zbog stečenog iskustva mogu umjesto pisanja originalnog teksta, odabrati pogodno književno djelo za filmsku adaptaciju u skladu s jezičnim ciljevima i prostornim/vremenskim/tehničkim mogućnostima.

Zaključak

Priprema scenarija i snimanje filma kao metoda poučavanja ruskog jezika podrazumijeva učenje jezika na verbalnoj, paraverbalnoj (intonacija, naglasak, pauza) i neverbalnoj (tjelesni govor, proksemika) razini jer su riječi i fraze stavljene u kontekst dijaloga, odnosno u konkretnu govornu situaciju scenarija kojega studenti u potpunosti usvajaju. Naime, prolazeći pretprodukcijском, produkcijском i postprodukcijском fazom snimanja filma, točnije tijekom procesa stvaranja svojega lika u odnosu na druge, glumačkim vježbama, probama i mnogobrojnim ponavljanjima kadrova, pri čemu su obvezni obraćati pozornost na pravilnost naglasaka riječi koje izgovaraju drugi sudionici te procesom montaže, to jest opetovanog pregledavanja i uređivanja snimljenog materijala, studenti usvajaju novi jezični korpus, koji je nastavnik odabrao i utkao u tekst i usmjeren je na određenu sferu (studentskog) života. Uključivanje studenata u odabir teme i žanra scenarija te u sam proces njegova pisanja potiče njihov angažman i emocionalnu uključenost, a time i povećava efikasnost usvajanja novog vokabulara i razvija osjećaj zajedništva. Naposljetku, zbog stečenog iskustva o kreativnim mogućnostima učenja/poučavanja jezika te o potencijalnim ograničavajućim faktorima u tom procesu (prostor i vrijeme snimanja, tehničke mogućnosti, novčana sredstava, glumačke sposobnosti), studenti raspolažu znanjem kako sličan postupak pripreme scenarija i snimanja filma organizirati u budućem vlastitom razredu, odnosno raspolažu novom skupinom nastavnčkih kompetencija.

Scenarij

MALI KOMAD RAJA МАЛЕНЬКИЙ КУСОЧЕК РАЯ

INT. HODNIK STAMBENE ZGRADE – DAN

Dvije studentice IRA (18) i LENA (18) koračaju hodnikom, zaustavljajući se na trenutak pred vratima svakog stana kako bi pročitale prezime na njima. Zatim se penju uz stepenice na kat više. Proces se ponavlja sve dok ne stignu na šesti kat. Ira se zaustavlja pred vratima na početku hodnika i na njima ugleda prezime „Muhin“.

IRA

(šaptom) Lena, ovdje!
Лена, это здесь!

LENA

A napokon više! Drugi kat malo sutra! Da su mi rekli da će biti šesti, poslala bih ih...
Ну, наконец-то! Какой на фиг второй этаж?! Если бы они мне сказали, что это шестой этаж, я послала бы их на три буквы...

IRA

Kamo?! Znaš i sama da nemamo izbora. Ako ovaj ne bude u redu, možemo slobodno pod most.
А куда?! Ты сама знаешь, что у нас нет выбора. Если эта не подойдёт, можем свободно лечь под мостом.

LENA

Trebali smo uzeti onaj u podrumu...
Надо было нам взять эту в подвале...

IRA

Što je tebi, jesi li skrenula? Pa ono je rupetina, doslovno!
Ты что, с ума сошла? Та была настоящим сараем, буквально!

LENA

Ta „rupetina“ je barem imala normalan krevet, za razliku od ostalih. A to što tebi treba i prozor, to je skroz druga stvar.
Ну, по крайней мере, в этом «сарая» была нормальная кровать, что мы не можем сказать об остальных. А то, что тебе нужно ещё и окно, – совсем другое дело.

IRA

Da, ubij me jer želim malo svjetla za dva i pol soma. Tebi, vampirušo, samo da je udobni lijes! Trebali smo uzeti onaj na brdu, on je imao i prozor i kauč. Ali ne, tvom finom dupetu treba krevet.
Да, убей меня потому, что я хочу иметь немножко света за две с половиной тыщи! Тебе, вампиру, главное только удобный гроб!... Надо было брать эту на горе. Там было и окно, и диван. Но нет! Твоей королевской заднице хочется кровати!

LENA

Ma koji kauč?! Ono je daska za peglanje, nikakav kauč! Какой диван?! Ира, да разве это диван? Это какая-то гладильная доска!

IRA

Bio je jedan u kutu.
Был один там в углу.

LENA

Misliš na onu fotelju na razvlačenje? Dobro, evo, ako ti ne smeta ona divovska mrlja na njoj... Ты имеешь в виду кресло-кровать? Хорошо. Вот, если тебе всё равно, что там гигантское пятно...

IRA

A preživjela bih mrlju.
Пятно я как-нибудь пережила бы.

LENA

Da, istina, ipak liči na smješka. Pravo tvoj stil! No dobro, evo. Ako ti je to OK, ja uzimam dasku za peglanje. Možemo se vratiti. Да, правда, оно выглядит, как смайлик. В твоём вкусе! Ну хорошо, вот. Если тебе это OK, я соглашаюсь на гладильную доску. Можем вернуться.

IRA

Ne možemo, iznajmili su ga već. Na odlasku sam čula gdje ženska poslije nas već s vrata viče „uzimam ga“. Не можем, её уже сдали в аренду. Когда мы уходили, я услышала, что девчонка после нас уже с порога сказала «Я беру её».

LENA

Ma nemoj!
Не может быть!

IRA

Ti k'o da si s Marsa pala! Znaš dobro kakva je situacija u ovom gradu. Nećemo nikad naći stan ako tako nastaviš... (počinje plakati) Sad još moramo i treću cimericu uzeti... (glas joj postaje drhtaviji i viši)

Ну, ты как будто с Луны свалилась! Ты очень хорошо знаешь, какая ситуация в этом городе. Мы никогда не найдём квартиру, если ты будешь продолжать в таком духе... Теперь, мы ещё должны найти и третью соседку по комнате...

LENA

Ali Ira, jedino što ja želim je krevet. (uzdahne) No ajde, ajde, smiri se, a? Gle', uzet ćemo ovaj stan, sto posto. Evo obećajem! Samo se smiri.

Но Ира, всё что я хочу, это кровать... Ну, ладно-ладно, успокойся, а? Смотри, мы возьмём эту квартиру на сто процентов. Вот, я обещаю! Только успокойся.

VLADIMIR

(iza vrata svojoj ženi) Kakvo je to zavijanje vani? Vera, što je to?

Кто там ноет за дверью? Вера, что там такое?

VERA

(iza vrata mužu) Bit će da ti mater opet ima žutu minutu.

Наверно, у твоей матери снова крыша поехала.

VLADIMIR

Joj, za boga miloga, ni ona više nema svoje pameti. Sto puta sam joj valjda rek'o da u hodniku tako...

О, господи! Она совсем сошла с ума. Уже сто раз я говорил ей, не в коридоре так...

VLADIMIR (48) otvara vrata s glavom okrenutom prema supruzi, odnosno unutrašnjosti stana. Kada se okrene naprijed, prepadne se ugledavši Iru i Lenu. One se također prepadnu.

VLADIMIR

Pa skoro sam umro! Tko ste vi? Što radite pred mojim vratima?! Nikakav tupperware! Tornjajte!

Я чуть не умер! Кто вы такие? Что вы делаете у меня под дверью? Никакого таппервера! Проваливайте отсюда!

LENA

Ali ne prodajemo ništa, mi...
Но, мы ничего не продаём, мы...

VLADIMIR

A, ne? Onda... što ste, sektaši? Gledajte, vjerujem, vjerujem u sve i svima!(sklapa ruke) Ali ne i vama!
(zalupi vrata djevojkama pred nosom)
Да нет? Тогда... вы, что, сектанты? Смотрите, я верю, верю во всё и всем! Но не вам!

IRA

Ali...(objesivši ramena i na rubu suza počinje kliziti niz vrata i na koljena)
Но...

VLADIMIR

(čuje se s druge strane vrata) To si ti sve kriva, ti si ih pustila unutra prvi put! Evo ti ih, na, opet na vratima.
Ты сама виновата! Ты впустила их внутрь первый раз! Вот, они опять у двери.

Lena širi ruke u nevjerici, pa položi ruku Iri na rame, a zatim počne kucati agresivno po vratima.

LENA

Stan! Radi stana smo!
Квартира! Мы ради квартиры!

VERA

(iza vrata) Pa dobro što je tebi? Možeš valjda s ljudima malo popričati. (otvara vrata)
Да, что с тобой? Ты можешь с людьми по-человечески поговорить?

LENA I IRA

(u isti glas)Radi stana!
Ради квартиры!

VERA

Aaa! Vlado, mislim da su cure zbog stana došle.
Aaa! Влад, я думаю, что девчонки ради квартиры пришли.

IRA

(još uvijek na koljenima sklapa ruke u znak zahvalnosti)
Aleluja!
Слава богу!

Vladimir došavši do vrata diže ruke kao da mu nije jasno, pa pokazuje ženi na Iru koja kleči.

IRA

Ma ne, nemojte misliti, ne molim se ja bogu! To ja ovako bezveze... (brzo se ustaje i nakašlje). Eeem, čuli smo se jučer preko telefona u vezi stana.
Нет, вы не подумайте, я не богу молюсь! Я просто так... Ммм, мы звонили вам вчера по поводу квартиры.

VLADIMIR

Već sam i zaboravio! (pogleda na sat) A gdje ste dosad? Rekli smo u podne. U jedan mi dolaze drugi.
Я уже забыл! А где вы были до сих пор? Мы же договорились в полдень. В час дня другие приходят.

IRA

Malo smo se izgubile, oprostite.
Мы заблудились немножко, извините.

LENA

Da, šesti kat umjesto drugi. Mogli ste nam tako i re...
Да, шестой этаж вместо второго. Могли бы так и сказа...

IRA

(gurajući Lenu iza sebe) Valjda smo krivo kat zapisale.
Наверно, мы неправильно этаж записали.

VLADIMIR

I trebalo vam je pol sata da nas nađete? Nadam se da niste upisale fakultet geografije il' turizma. E jadni ti vaši turisti...
И вам было нужно полчаса, чтобы нас найти? Надеюсь, что вы не поступили на факультет географии или туризма. Бедные – эти ваши туристы...

LENA

Pa šest katova smo prošli! (procijedi bijesno kroz zube, ali nitko ju ne sluša)
На шестой этаж поднялись!

VLADIMIR

Ne znam ja dokle ćete vi dogurat na tom studiju, a nama se ne isplati uzimat vas na dva mjeseca pa onda opet tražit nove kad ljosnete.

Не знаю-не знаю, сколько вас продержат в этом университете, а нам не выгодно брать вас лишь на два месяца и потом снова искать других, когда вы вылетите из универа.

VERA

Vlado, tek su upisale fakultet, pa valjda će nešto i naučit.

Влад, они только что поступили в университет, пусть чему-то научатся.

Vladimir se smrkne, pogleda ženu, malo promisli, pa rukom pozove djevojke da uđu.

INT. STAN „MUHIN“ – DAN

Ira i Lena ulaze u stan i gledaju uokolo. Prva im u oči upadne NINA(39) koja sjedi za stolom, u jednoj ruci držeći novine, a drugom hvatajući muhu. Nina otvori šaku i vidi da nema muhe, pa nerazgovjetno opsuje, a zatim uoči Iru i Lenu.

NINA

Еј, ја сам Нина.
Эй, я – Нина.

IRA

Вок, ја сам Ира.
Привет! Я – Ира.

LENA

Лена.
Лена.

Nina kimne glavom i zaboravi na njih. Skoncentriravši se uspije uhvatiti muhu u ruku, zatim stisne šaku pa ju otvori. Prstom druge ruke podraga polumrtvu muhu, na što zgrožena Lena raskolačenim očima pogleda u Iru.

LENA

Je l' to ta treća cura?
Это – третья девчонка, что ли?

IRA

A valjda. Malo je starija od nas...
Наверно. Она чуть постарше нас...

LENA

Malo. Čini mi se da joj nisu baš sve na broju...
Чуть. Видно, у неё не все дома.

IRA

Muhe jesu.
Зато мухи дома.

LENA

Ovo postaje sve bolje i bolje. Koji nas je vrag tu doveo?
Всё веселее и веселее... Чёрт нас сюда принёс!

IRA

Ti.
Ты.

Lena pogledom „presječe“ Iru, no njihovu potencijalnu prepirku prekine Vladimir, pokazujući rukom prema dijelu stola iza Nine gdje stoje jedan jastuk i deka.

VLADIMIR

Ено, тамо су кревети.
Вот, это кровати.

LENA

Šta?
Что?

VERA

Je l' to ona i gluha? Možda si imao pravo, Vlado, možda nije pametno...
Она к тому же ещё и глухая? Может быть, ты прав, Влад, может быть, не надо было...

VLADIMIR

Sad mi govoriš!
Сейчас ты мне говоришь!

LENA

To je jedan krevet... (snižujućim tonom) Ako je uopće krevet...
Это – одна кровать... Если это вообще кровать...

IRA

(tiho ali ljutito) Lena, j**te krevet!
Лена, ё-моё! Ну и кровать!

NINA

Pa u čemu je problem? Obje ste žgoljave, stat ćete.
В чём проблема? Вы обе – такие тощие, втиснетесь.

LENA

A ti imaš svoj pretpostavljam?
А у тебя своя собственная, полагаю?

NINA

A tako znači?! Već smo na „ti“? Ja nisam dostojna poštovanja, je li? Tako znači, je li? (zaškilji zlokožno)
А так!? Мы уже на «ты»? Я что, не достойна уважения, что ли? Так значит, что ли?

IRA

Ne, nije trebala biti uvreda, stvarno. Samo se ne činite puno stariji od nas.
Ну нет, это не оскорбление, правда. Только, вы на вид не очень-то старше нас.

NINA

A što, izgledam mlađe? (prestane ih zlokožno promatrati i nasmiješi se veselo) Onda opraštam! He-he. I da, imam

svoj krevet! I to kakav! Mekoća, čista svila, dezen, medvjedići, ma divota!(skupi prste i poljubi njihov vršak)

Я выгляжу моложе, что ли? Тогда я прощаю вас! Ха-ха! И да, у меня своя собственная кровать! Да ещё какая! Мягкая, постельное из чистого шёлка, а дизайн – плюшевые медвежата, прелесть!

IRA

(obraćajući se tiho Leni) Čini mi se da smo ti našli srodnu dušu.

Мне кажется, мы нашли тебе вторую половинку.

LENA

(gledajući Iru s ironičnim osmjehom) Ha-ha.
Ха-ха.

NINA

Ali!! (opet se smrkne i zlokobno zaškilji) Nemojte da vam slučajno padne na pamet uvlačit se u moj krevet! Jasno?!

Но!!! Даже и не думайте о том, чтобы залезть в мою кровать! Это ясно?

LENA

Zašto, imaš buhe?
Почему, у тебя что, вши?

Ira udari Lenu po zatiljku i značajno je pogleda.
Nina im se približi i pomiriše, vidljivo šireći nosnice.

NINA

Ako osjetim svoj omekšivač na vama... Neće vam ni dragi Bog pomoći.

Если я только почувствую свой бальзам для белья на вашей коже... Ни сам Господь Бог уже не поможет вам.

Ira i Lena razmjene zabezeknuti pogled.

VERA

Vlado, ajde pusti krevete. Cure sigurno više zanima kuhinja.

Влад, оставь кровати. Девчонкам навверняка кухня интереснее.

NINA

Kuhat će se muhe, kol'ko ih ima. (prijetećim glasom u pozadini)

Варить будем мух, сколько их здесь!

VERA

Ha-ha (nelagodan smijeh), ah što je šašava.

Ха-ха, а она с юмором.

Svi se okupljaju oko desnog kraja stola – istog onog za kojim je ranije sjedila Nina. Na stolu su tri plastična tanjura, tri plastične vilice, jedna staklena čaša, oklagija i mašina za mljevenje mesa.

LENA

A ovo je što? Posuđe?

Это что – посуда?

VERA

O jadne li... Vlado, pa ona je i slijepa! Sad ju moramo uzeti. Kud će sirota takva. Barem nju da uzmemo.

O бедная... Влад, она к тому же слепая! Теперь мы должны взять её. Куда она пойдёт такая несчастная? Возьмём только её по крайней мере.

IRA

(uvidjevši da je Vera suosjećajna, te da je voljna primiti Lenu, ali da bi sama Ira mogla izvisiti stavlja ruku na Lenino rame i dodaje) Da, stvarno joj je teško. Zato joj ja uvijek pomažem da se snađe. Je li tako, Lena? Vodam je uokolo, na predavanjima joj čitam s ploče.

Да, ей очень трудно. Поэтому я всегда помогаю ей разобраться со всем. Не так ли, Лена? Я вожу её за руку повсюду, на уроках с доски ей читаю.

LENA

Da. (ironično) Ne znam što bih bez nje. Nego, imamo samo jednu čašu?

Да. Я просто не знаю, что бы делала без неё. А что, у нас только один стакан?

NINA

Ma ne. Ja sam uzela drugu za kavu.
Да нет. Я взяла второй, чтобы выпить кофе.

LENA

A treća?
А третий?

VLADIMIR

(ignorirajući Lenino pitanje) Tu vam je oklagija za pite, mašina za mljevenje mesa kad budete radile sarmu...
Вот вам скалка для выпечки, мясорубка для голубцов...

IRA

A nećemo mi baš kuhati, imamo menzu na faksu.
Мы не будем много готовить, в университете есть столовая.

Vladimir se ukopa kao da ga je pogodio grom i začuđeno pogleda u suprugu.

VERA

(iskreno pogođeno) Ali ni sarmu...?
Что, даже голубцов не будет...?

VLADIMIR

Jesam ti rek'o da treba odmah u korijenu (rukom siječe po zraku kao da je sjekira). Neće one ni mjesec dana poživjet. Jedna je gluha i slijepa, a druga ni kuhat ne zna. Разве я не говорил тебе, что надо сразу, на корню... Они и месяца не проживут. Одна – глухая и слепая, а вторая даже готовить не умеет.

IRA

(pokušava spasiti situaciju) Ali pravimo jaja kakva god hoćete – frigana, kuhana – meko, tvrdo, polu-meko, kašasto, na bugarski način, na hrvatski, na ražnju, s majonezom, u senfu, s kečarom, ispod reke, ispod pegle, s peršinom, s...
Но мы готовим яйца какие захотите: жареные, варёные всмятку, вкрутую, в мешочек, по-болгарски, по хорватски, на гриле, с майонезом, с горчицей, с кетчупом, под колпаком, под утюгом, с петрушкой, с ...

Ira navodi doslovno sve riječi koje joj padaju na pamet dok ne izgubi dah.

LENA

Uostalom, možda Nina bude kuhala.
В конце концов, может быть, Нина будет готовить.

NINA

Što ja?! Ja izgledam kao nečija sluga, je li?! Što vam to pada na pamet?
Что? Я? Я похожа на чью-то слугу, что ли? Что у вас на уме?

VERA

Nina pravi odličnu sarmu!
Нина готовит превосходные голубцы!

VLADIMIR

Prvorazrednu!
Первоклассные!

Nina odjednom promjeni raspoloženje: uzdigne glavu, jednu ruku postavi na bok, a drugom počne miješati po zraku kao da u njoj drži kuhaču.

NINA

Istina, jako dobro kuham. Aha. Tako je. Mhm.
Это правда, я очень хорошо готовлю. Ага. Это так. Гм.

LENA

Super! Možda nas može naučiti... (snižavajući glas) da i mi budemo luđakinje skupa s njom.
Супер! Может, она научит нас... как быть такими сумасшедшими вместе с ней.

NINA

Babinu tajnu da vam otkrijem?! Nikad!
Секрет бабушки раскрыть вам?! Никогда!

NASTJA

Evo me!
А вот и я!

U kadar oslanjajući se na svoj štap ušeta starija žena, ANASTASIJA (NASTJA) (73).

NASTJA

Mila moja. 'ko je babu zvao? A? (ljubi Ninu u čelo)
Милая моя. Кто бабушку звал? А?

VLADIMIR

Е мајко.
Эй, мама.

NASTJA

Е mili moj (ljubi Vladimira u čelo)
Эй, милый.

VLADIMIR

Dobro je majko, ajde!
Ладно, мама, ну что ты!

Nastja nakon što je izljubila Ninu i Vladimira, pogleda u Veru, ali ju ne poljubi nego prkosno nakrivi facu.

VERA

Gospođo mama, ovo su Ira i Lena. One bi htjele ovdje stanovati.
Ваше величество мама! Познакомьтесь, это Ира и Лена. Они хотели бы здесь жить.

NASTJA

One bi...(kiselo ih pogleda) A što b' ja? To nitko ne pita!
Они бы... А что бы я? Этого никто не спрашивает!

VLADIMIR

(djevojkama) Ne obraćajte pozornost na nju. Ona zna nekad tako ušetat. A vi je onda laganini prema van. Izaći će ona na kraju.
Не обращайтесь на неё внимания. Иногда она заходит просто так. А вы тогда потихоньку покажите ей на выход. Она в конце концов уйдёт.

Nastja sjedne za stol i ne miče se.

IRA

(prekidajući neugodnu situaciju) A gdje je kupaonica?
А где тут ванная?

VERA

Evo, odmah ovdje.
Вот, прямо здесь.

Vladimir ih odvodi prema zastoru u kutu sobe. Razgrnuvši zastor, pokaže na lavor i krpu koji stoje na podu. Ira i Lena razjape usta.

VLADIMIR

Znači, ovdje je kada. Dobro se perite. Neću nikakvu gamad u stanu.
Значит, тут ванна. Хорошенько мойтесь! Я не желаю иметь никаких замарашек в квартире.

VERA

(ulazeći u kadar) Jao... Sad sam se sjetila kad sam nekoć davno Dimu kupala u toj kadi.
Ой-ой... Я только что вспомнила, как я много лет назад Диму мыла в этой ванне.

LENA

Mislite reć' lavoru?
Вы хотите сказать – в тазу?

Svi ignoriraju Lenino pitanje.

IRA

A Dima je vaš sin? (ljubazno) Kako slatko!
Дима – ваш сын? Как мило!

VERA

Ne, nego naš pas.
Нет. Это наша собака.

VLADIMIR

(smrknuto gledajući suprugu) Ti sad k'o baba iz bolesti stala tu pričat.
А теперь ты начала глупости болтать, как старая карга.

NASTJA

(iz pozadine) 'ko me zove?
Кто меня зовёт?

VLADIMIR

Nitko мама, добро је.
Никто, мама, успокойся.

IRA

A WC školjka?
А туалет?

VLADIMIR

Lijevo pa desno i kroz vrata.
Налево, потом направо и через дверь.

LENA

Rekli ste lijevo, pa desno? (zbunjeno, jer postoje samo jedna vrata)
Вы сказали налево, потом направо?

VLADIMIR

A nego što sam rek'o? Nisam valjda rek'o desno pa lijevo. Valjda znam što je gdje u svom stanu. Ja sam tud s materom odrast'o, a i ona sa svojom materom.
Да, что другого сказал? Я наверно не сказал направо, а потом налево. Наверно, я знаю, что где находится в этой квартире. Я здесь с матерью вырос, точно так же как и она со своей матерью.

NASTJA

(iz pozadine) E, ja sam svoju mater poštivala. A sad te šutnu, kažu „Aj' van babo, moramo iznajmit. Rubalja će bit k'o kiše,“ kažu... A u mene samo moja četka ostala.
Ох, я свою мать уважала. А теперь тебя просто вышвырнут, говорят: «Убирайся старая карга, нужно в аренду сдать. Деньги с неба посыпятся», говорят... А у меня только мой ёршик и остался...

VLADIMIR

Pustite vi nju, zna ona tako, vrati se u djetinjstvo pa ne zna što priča.

Не обращайтесь внимания, она иногда так впадает в детство и просто не знает, что говорит.

LENA

Znači, WC je vani?
Значит, туалет на улице?

VERA

Ma nije vani. Pa nismo valjda divljaci! Unutra je. Нет, не на улице. Мы же не дикари! Он внутри.

IRA

Ali gdje unutra?
Но где внутри?

NINA

Pa lijepo vam je čovjek rekao – lijevo pa desno i kroz vrata!
Мужчина же вам ясно сказал: налево, потом направо и через дверь!

IRA

(došeta do ulaznih vrata) Kroz ova vrata?
Через эту дверь?

VLADIMIR

Nego koja druga?! Pa jedna jedina vrata imamo!
Да, какая ещё другая дверь здесь?! У нас только одна-единственная!

LENA

Znači, WC nije u stanu?
Значит, туалет не расположен в квартире?

VLADIMIR

Nije. Tamo je, ravno niz hodnik.
Не расположен. Он там прямо по коридору.

Svi ušute. Tišina potraje desetak sekundi. Ira napokon otvara ulazna vrata stana, a za njom dolazi Lena pa se zajednički zagledaju niz hodnik.

LENA

(tiho) Ja ne vjerujem.
Даааа, поверить не могу своим глазам..

IRA

(tiho) E pa bolje ti je da postaneš vjernica.
Predavanja samo što nisu počela. Ili ovo ili ulica.
Тебе лучше стать верующей. Занятия начинаются. Либо здесь,
либо на улицу.

Između njih pojavi se Nastja. Razmičući i odgurujući ih svojim ramenima i bokovima, probija se na hodnik i odlazi prema WC-u. U jednoj ruci drži četku za WC.

IRA

Ide čistiti?
Она пошла убираться?

VERA

Gospođa mama voli da svatko ima svoju WC četku.
Nehigijenski je, znate, jednu koristiti.
Её величество мама хочет, чтобы у каждого был свой ёршик.
Очень негигиенично, знаете, одним пользоваться.

NINA

Тako je! Nabavite si svaka svoju. Ja vam svoju sigurno neću davat.
Точно! Каждый должен себе свой купить. Я вам свой, естественно, не буду давать!

LENA

Znači, dijelimo WC?
Значит, у нас один туалет?

VLADIMIR

S мамом i s нама.
Вместе с мамой и с нами.

IRA

A i vi ste na ovom katu?
А вы тоже на этом этаже?

VERA

Vrata do.
Соседняя дверь.

Ira i Lena okreću se desno i ugledaju isto prezime na vratima odmah uz njihova.

LENA

(tiho i krajnje ironično) To je stvarno genijalno.
Это просто гениально.

IRA

Gle', barem imamo koga pitati ako nam nečeg zafali.
Слушай, по крайней мере, мы можем занять у них что-нибудь, если у нас кончится...

LENA

Tableta za smirenje, na primjer?
Успокоительное, например?

TANJA

Имам ја тога на киле ако вам затреба.
Этого добра у меня уйма, если вам понадобится.

Ispred Ire i Lene pojavi se TANJA (20) s ruksakom na leđima, motanom cigarom za uhom i velikim blaženim osmjehom na licu.

TANJA

Vi ste vjerojatno moje nove cime? (odmjeravajući ih od pete do glave) Ok, može proći.
Вы, наверно, мои новые соседки по комнате? Ну, ладно, пойдёт.

Ira i Lena se začuđeno pogledaju, a zatim naglo okrenu i usmjere pogled prema Nini koja sjedi za stolom i ponovno hvata muhu.

IRA

A tko je onda čovjekoliki muhomlat?
Тогда кто человеческая мухобойка?

TANJA

A to je Nina, vlasnikova sestra. Nema što raditi otkad su je pustili iz ludnice pa svaki dan svraća na kavu, čak i kad me nema doma.

А это Нина, сестра хозяйина. Ей нечего делать с тех пор, как её выписали из психушки. Поэтому она часто ко мне забегает на кофе, даже когда меня нет дома.

IRA

Pustili odakle?

Выписали откуда?

TANJA

Vok društvo!

Привет, ребята!

SVI (radosno)

Tanjuška!! Stigla si!

Танюшка! Ты здесь!

TANJA

Gospođo Vera, vi ste danas opet imali problema s glavoboljom, je li tako? Kažite ako nije točno.

Госпожа Вера, у вас сегодня опять были проблемы с мигренью? Правда ли? Скажите, если я не права.

VERA

Jest, dušo, u pravu si.

Были, милая, ты права.

TANJA

Vidite zašto mene zovu vidovitom Tanjom. A jeste li držali prst u uhu kako sam vam rekla, jutrom od devet do deset?

Видите, почему меня зовут ясновидящей Таней. А вы держали палец в ухе, как я вам сказала, по утрам с девяти до десяти?

VERA

Jesam, dušo, ali nije upalilo.

Держала, милая, но не помогло.

TANJA

A jeste li gledali u sliku Bulgakova dok ste držali prst u uhu? Znaete, on je bio i doktor. Njegova energija... Jako bitno!

А вы смотрели на портрет Булгакова, пока держали палец в ухе? Знаете, он также и врачом был. У него энергетика... Очень важно!

VERA

Jož nisam, vidiš... Taman sam bila uzela sliku, ali su mi neki vjernici došli na vrata. Da samo čuješ u što sve ljudi danas vjeruju! Al držala sam prst u uhu cijelo vrijeme, to se sjećam!

Ах, нет, видишь ли.. Только я взяла портрет в руки, как какие-то верующие постучали в дверь. Если бы ты только слышала, во что верят люди сегодня! Но я держала палец в ухе всё то время, это помню!

TANJA

Probajte sutra ponovo, ali ovaj put obavezno sa slikom Bulgakova. I tako svaki dan sve dok ne prođe. Poslušajte me.

Попробуйте ещё раз завтра, но обязательно с портретом Булгакова. Так делайте каждый день, пока не пройдёт. Послушайте меня.

VERA

Hvala ti dušo! Ne znam što bih bez tebe. Vlado, de pitaj za svoje.

Спасибо, милая! Не знаю, что бы я без тебя делала. Влад, давай, спрашивай о своём.

Nastja se vraća iz WC-a i neprimjetno ulazi u stan. Ugledavši Iru i Lenu, smrzne se na trenutak pa ih počne s oprezom promatrati. Djevojke nisu svjesne njezine prisutnosti već slušaju razgovor između Vladimira, Vere i Tanje.

VLADIMIR

Tanjuška, mene jučer počeo boliti...

Танечка, у меня вчера начало болеть...

Nastja odjednom počne udarati štapom Iru i Lenu.

NASTJA

Marš iz moje kuće! Marš! Lopovi! Ovo je moja soba!
Убирайтесь из моего дома! Вон! Воры! Это моя комната!

Zaprepāštene Ira i Lena pokušavaju se obraniti. Vladimir skače ispred djevojaka i trudi se obuzdati majku.

VLADIMIR

Majko, daj se, molim te, smiri! Pa maloprije si upoznala cure! One bi tu stanovale.
Мама, успокойся, пожалуйста! Ты только что познакомилась с девочками! Они хотели бы жить здесь.

NASTJA

Jesi l' siguran? (još uvijek ne spušta štap)
Ты уверен?

VLADIMIR

Ma da! Ajde smiri se! One će ti dat puno novaca za stan, vidjet ćeš.
Да! Давай, успокойся! Они дадут тебе кучу денег за квартиру, вот увидишь.

NASTJA

Vidjet ću ja vraga! Jedino ako zavirim u tvoj džep.
Чёрта с два я увижу! Только если не загляну в твой карман.

Nina i Vera preuzimaju brigu za Nastju i odvođe je za stol.

VLADIMIR

Nego, Tanjuška, ja htio pitati... Mene jučer poceo boljeti lijevi kuk, kao i moju mater.
Ну, Танечка, я хотел спросить... У меня вчера начало болеть левое бедро, как и у моей матери.

Tanja se približi Vladimiru i pogleda ga u lice izbliza.

TANJA

Vidim što vam je. To su geni. Recite „zujava muha“.
Вижу, что с вами. Это гены. Скажите «жужжащая муха».

VLADIMIR

„Zujava muha“.
«жужжащая муха».

TANJA

A vaša mama neka kaže „jaše duha“.
А ваша мама пусть скажет «скачет на духе».

VLADIMIR

Мама, ајде укључи се! Ozdravit ćemo!
Мама, давай присоединяйся! Мы выздоровеем!

NASTJA

Opet neke vračke izvodite! U jarac i vi i vaša muha!
Снова эта ваша ворожба! К чёрту и вы, и ваша муха!

TANJA

Samo vi recite. Znete li vi koliko sam ja ljudi izliječila do sad? 452 tisuće. То је то! Znači, recite „jaše duha“.
Вы просто скажите. Знаете ли вы, сколько людей я вылечила до сих пор? Четыреста пятьдесят две тысячи. Вот так! Значит, скажите «скачет на духе».

NASTJA

Ma jaše duha!
Ну, скачет на духе!

TANJA

Sad ponovite zajedno deset puta.
Теперь, повторите вместе по десять раз.

VLADIMIR

Zujava muha, zujava muha, zujava muha...
Жужжащая муха, жужжащая муха, жужжащая муха...

TANJA

Ma ne, ne! Slušajte lijepo, vi Vladimire recite „Zujava muha“, a vaša mama neka kaže „jaše duha“.
Deset puta. Jeste me razumjeli? Је л' ме слушате?
Ну нет, нет! Слушайте внимательно. Вы, Владимир, скажите «жужжащая муха», а ваша мать пусть скажет «скачет на духе». И так десять раз. Вы поняли меня? Слушаете ли?

VLADIMIR

Zujava muha
Жужжащая муха!

NASTJA

Jaše duha
Скачет на духе!

VLADIMIR

Zujava muha
Жужжащая муха!

NASTJA

Jaše duha
Скачет на духе!

VLADIMIR

Zujava muha
Жужжащая муха!

NASTJA

Jaše duha
Скачет на духе!

Nina u pozadini također ponavlja „zujava muha“. Tanja ih sluša, vrti i maše rukama po zraku, ispušta kojekakve zvukove i između ostalog divlji vrisak koji preplaši Iru i Lenu.

TANJA

Dobro, dosta je! Sad tako ponavljajte sljedećih deset dana ujutro i navečer.
Хорошо, хватит! Так нужно повторять следующих десять дней по утрам и вечерам.

Vladimir položi ruku na kuk pa zavrti zdjelicom nekoliko puta.

VLADIMIR

Već mi je bolje! Majko, je l' i tebi?
Мне уже лучше! Мама, тебе тоже?

NASTJA

Ma samo što ne plešem, je l' ne vidiš?
Я сейчас танцевать начну, разве не видишь?

VLADIMIR

Tanjuška nevjerojatna si! Evo... Evo smanjit ćemo ti stanarinu za ovaj mjesec. Je l' tako Vera?
Танюша, ты невероятна! Вот... Вот сейчас мы уменьшим твою аренду за этот месяц. Не так ли, Вера?

VERA

Ma ima tko će platit. Tanjuška, upoznala si Iru i Lenu već?
Будет кому платить. Танюша, ты уже познакомилась с Ирой и Леной?

TANJA

(gutne tabletu za smirenje) Je, gospođo Vera, cure su OK. (nudeći tablete Iri i Leni) 'oće ko?
Да, госпожа Вера, девчонки – ОК. Вы будете?

Ira i Lena odmahuju glavom.

VERA

Dakle, cure, što ste odlučile? Uzimate li stan ili da čekamo sljedeći par u jedan?
Ну, девчонки, что решили? Берёте квартиру, или будем ждать следующую пару в час дня?

Lena i Ira se pogledaju. Zažmire, udahnu. Prvo istupi Lena, ali ju Ira povuče za ruku, gurne u stranu i stupi naprijed.

IRA

Što smo odlučile? Što smo odlučile?! A što mislite da smo odlučile?! Kako vam uopće pada na pamet nabit toliku cijenu za ovu pregrađenu rupčagu?! NE! Ne uzimamo ni krevet-stol za pola osobe, ni vašu šugavu čašu, ni vaš WC na kraju svijeta! Ni onaj lavor za pse! I ni za kakvu lovu ne uzimamo takve luđake odmah vrata do da nam svijetle danonoćno! Ni za što na svijetu! Nikad! Ni na kraju pameti! Что решили? Что решили?! А как вы думаете, что мы решили?! И как же вам в голову пришло требовать такую сумму за эту недостроенную сараюшку?! НЕТ! Мы не берём ни кровать,то

есть стол на полчеловека, ни ваш вонючий стакан, ни туалет на краю света! Не берём ни тазик для мытья собак! И ни за какие деньги не берём таких идиотов, которые живут по соседству и торчат у нас целыми днями! Ни за что на свете! Никогда! И не мечтайте!

Vraćamo se nekoliko minuta unatrag, na trenutak prije Irinog ispada i shvaćamo da je on bio tek privid. Lena i Ira se još uvijek gledaju i spremaju odgovoriti na Verino pitanje.

LENA

Ira, znači uzimamo?
Ира, значит берём?

IRA

Uzimamo.
Берём.

VLADIMIR

Odlično. Evo, da vam izađemo u susret; možete stanarinu platiti sutra ujutro.
Отлично. Вот, мы пойдём вам навстречу; за аренду можете заплатить завтра утром.

VERA

Poslije Bulgakova, u deset.
После Булгакова, в десять.

VLADIMIR

Tako je.
Точно.

VERA

A evo i režije za struju, hladnu vodu, toplu vodu, slivne vode, održavanje kanalizacije, servis kanalizacije, plin, deratizaciju, internet, televiziju, kablску televiziju, lokalne programe, pričuvu, kontejner za smeće, podrum, pol kvadratnog metra vrta, prilaz, lampu na prilazu.
А вот и счёта: за электричество, за холодную воду, за горячую воду, за водоотвод, ремонт канализации, за газ, дератизацию, дезинсекцию, интернет, телевидение, кабельное телевидение,

за местные программы, сбор на коммунальный ремонт здания, за мусорный контейнер, подвал, полтора квадратных метра огорода, за подъездную дорогу и уличный фонарь на подъезде.

Vera slaže režije u Lene ruke. Nakon toga Vladimir im daje ključeve i svi polako odlaze iz stana.

VERA

A sad vas ostavljamo da uživate u svom malom komadu raja.

Оставляем вас теперь наслаждаться вашим маленьким кусочком рая.

LENA

Otkad pakao ima novi naziv?

С каких это пор ад по-другому называется?

VERA

Samo recite ovim curama u jedan da je stan iznajmljen. Vidimo se sutra!

Только передайте девчонкам, которые придут в час дня, что квартира уже сдана. До завтра!

Vera zatvara vrata, ali ih nakon sekunde ponovno otvara.

VERA

Skoro sam zaboravila režije za garažu i... pseću kućicu. Za svaki slučaj, ako budete imale psa, naravno.

Да, чуть не забыла про счета за гараж для машины и... собачью будку. На всякий случай, если у вас будет собака, конечно.

IRA

Naravno...

Конечно...

Vera im pruži režije i zatvori vrata za sobom. Ira i Lena gledaju u snop režija. Odjednom se iza zida (iz susjedne prostorije) začuju glasovi Vladimira i Vere.

VERA

Боже, како су чудне! У животу тако што нисам видјела. Господи, они такіе странне! За всю жизнь я такого не видела.

VLADIMIR

Da nije Tanjuška bila za njih, nikad ih ne bih uzeo.

Если бы Танюша за них не заступилась, я никогда бы не взял их.

Ira i Lena se pogledaju, a zatim primijete da je Tanja već legla u „krevet“.

IRA

Nije loša ideja malo prileći.

Не плохая идея немножко прилечь.

Djevojke joj se pridružuju. Lena se uspije ugurati pored Tanje, ali Ira ne uspijeva jer nema dovoljno mjesta za sve tri, pa se ustaje i sjeda za stol. U isto vrijeme čujemo škripu ulaznih vrata i lupkanje štapa po podu. U kadar ulazi Nastja i sjeda na stolicu nasuprot Iri.

KRAJ.

LITERATURA

1. Dubrac, A. L. *Using theatre techniques in the language classroom*. Conference presentation at the 8th Drama and Education IDEA World Conference, Paris, 8 July 2013.
2. Galić, Lj. *Amatersko kazalište (savjeti glumcima i redateljima)*. Zagreb: Savez amaterskih kazališta Hrvatske. 1956.
3. Gregersen, T. „Language learning beyond words: Incorporating body language into classroom activities“. *Reflections on English Language Teaching*. 6(1). 2007. Str. 51–64.
4. Kallay, J. *Napiši scenarij (osnove scenarijske teorije i prakse)*. Zagreb: Palunko – Hrvatski filmski savez. 2016.
5. Kao, S. M. i C. O’Neill. *Words into Worlds*. Stamford, CT: Ablex Publishing. 1998.
6. Kitajgorodskaja, G. A. *Metodičeskie osnovy intensivnogo obučenia inostrannym jazykam*. Moskva: izdatel’stvo moskovskogo universiteta. 1986.
7. Lozanov, G. *Suggestology and Outlines of Suggestopedy* (translated by Marjorie Hall-Pozharlieva and Krassimira Pashmakova). London & New York: Routledge. 2005.
8. McMaster, L. M. „Doing’ literature: Using drama to build literacy“. *The Reading Teacher*. 51 (7). 1998. Str. 574–584.
9. Novogradec, M. J. „Metode poučavanja stranoga jezika u postrevolucionarnom razdoblju i njihov doprinos suvremenoj nastavi ruskoga jezika.“ *Kulturna povijest Oktobarske revolucije – sto godina kasnije*. Lugiarić Vukas, D. (ur.). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za znanost o književnosti. 2017. Str. 241–258.
10. O’Gara, P. „To be or have not been: Learning language tenses through drama“. *Issues in Educational Research*. 18(2). 2008. Str. 156–166.
11. Reeve, J. *Extrinsic rewards and inner motivation. Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues*. Mahwah, NJ: Erlbaum. 2006.
12. Sambanis, M. *Fremdsprachenunterricht und Neurowissenschaften*. Tübingen: Narr. 2013.

13. Schiffler, L. *Effektiver: Bewegung – Visualisierung – Entspannung*. Tübingen: Narr. 2012.
14. Ščemeleva I. J., Vasileva J. S, Nuža N. V. Nasledova A. O. *Primenenie innovacionnyh metodov obučenija inostrannym jazykam v škole. Učebno-metodičeskoe posobie*. Orsk: Izdatel'stvo OGTI. 2009.
15. Ščukin, A. N. *Obučenie inostrannym jazykam: Teorija i praktika. Učebnoe posobie dlja prepodavatelej i studentov*. Moskva: Filomatis. 2006.
16. Šehter, I. J. *Živoj jazyk*. Moskva: Rektor. 2005.

A LITTLE PIECE OF HEAVEN – SCREENPLAY PREPARATION AND FILMMAKING AS A METHOD IN TEACHING RUSSIAN LANGUAGE

By depicting the process of screenplay preparation and the making of a short film in Russian language, during which students indirectly learn new vocabulary and phrases, this article provides an example of an implementation of a multilayered language teaching method, itself based on two “intensive methods” (the method of activating the capabilities of an individual/team and emotional-semantic method) and four different approaches (a personality orientated approach, activity based approach, cognitive-communicative approach and sociocultural approach). The article not only displays the experiences gathered during the implementation of the method mentioned above but offers advice and gives an example of a concrete screenplay – *A Little Peace of Heaven* – written in this context. More precisely, it emphasizes the factors that the teacher/writer/director should take into consideration while writing the screenplay, including the size of the group; planting specific vocabulary and phrases; choosing an interesting subject close to the group, which will lead to their intensive engagement and more efficient language learning etc. The benefits of this method are reflected in students' successful vocabulary mastering with the correct word stress; the development of individual creative capabilities, team-working skills and teaching competencies.

Keywords: *screenplay writing, filmmaking, intensive methods in learning and teaching Russian as a foreign language, development of teaching competencies*